 YAHA CROWN PRINCE HOSPITAL	ประเภท : SP
	หมายเลขเอกสาร : SP-YCPH-OBS-014
เรื่อง ทารกที่มีภาวะติดเชื้อ	วันที่ประกาศใช้เอกสาร : 1/7/2567
ฝ่าย/งาน/ทีม : ห้องคลอด	ครั้งที่แก้ไข : 04 หน้า/จำนวนหน้า : 2/5

เรื่อง ทารกที่มีภาวะติดเชื้อ

**วัตถุประสงค์**

1. เพื่อให้บุคลากรทางการแพทย์และประเภณภาวะการติดเชื้อในทารกแรก เกิดไปในแนวทางเดียวกัน

2. เพื่อให้ทารกแรกเกิดที่มีภาวะเสี่ยงต่อการเกิดภาวะติดเชื้อได้รับการวินิจฉัยและ รักษาได้ทันเวลา

**ขอบเขต**

ภาวะที่ทารกเริ่มมีอาการและ/หรืออาการแสดงของการติดเชื้อภายใน 24 hr. แรกหลังคลอด

**ผู้รับผิดชอบ**

บุคลากรทางการแพทย์และพยาบาล

**นิยาม**

ภาวะติดเชื้อในทารกแรกเกิด (neonatal sepsis )เป็นกลุ่มอาการทางคลินิกที่เกิดจากการติดเชื้อในกระแสโลหิตของทารกแรกเกิด ภาวะติดเชื้อในระยะแรก ( early sepsis ) เป็นภาวะที่การติดเชื้อนั้นเกิดขึ้นระหว่าง 72 ชั่วโมงหรือสัปดาห์แรกหลังเกิด ส่วนใหญ่เกิดขึ้นเนื่องจากทารกได้รับเชื้อโรคจากร่างกายของมารดา ซึ่งอาจเข้าสู่ร่างกายทารกได้ 4 ทางคือ

1. เชื้อจากช่องคลอดเข้าไปในถุงน้ำคร่ำทำให้เกิดการอักเสบติดเชื้อที่สายสะดือและเข้าสู่ร่างกายทางหลอดเลือดของสายสะดือ

2. ทารกหายใจหรือกลืนเอาน้ำคร่ำที่มีเชื้อโรคปนอยู่

3. เชื้อโรคติดอยู่กับผิวหนังหรือเยื่อต่างๆ ของทารกขณะผ่านช่องคลอดของมารดา

4. ทารกได้รับเชื้อจากมารดาที่มีการติดเชื้อในกระแสโลหิตในระยะก่อนคลอดผ่านทางรก

**ขั้นตอนการปฏิบัติ**

1. ค้นหาทารกที่มีปัจจัยเสี่ยง

1.1 ปัจจัยเสี่ยงด้านมารดา

- อายุครรภ์ < 37 wk


- น้ำเดินก่อนคลอด > 18 ชม.

- ภาวะติดเชื้อในน้ำคร่ำ (chorioamionitis) : มีไขก่อนคลอด > 38 OC ร่วมกับเม็ดเลือดขาวสูง

/ uterine tenderness / น้ำคร่ำมีกลิ่นเหม็น

- ติดเชื้อในระบบทางเดินปัสสาวะ

- มารดาอายุมาก

 YAHA CROWN PRINCE HOSPITAL	ประเภท : SP หมายเลขเอกสาร : SP-YCPH-OBS-014
เรื่อง ทารกที่มีภาวะติดเชื้อ	วันที่ประกาศใช้เอกสาร : 1/7/2567
ฝ่าย/งาน/ทีม : ห้องคลอด	ครั้งที่แก้ไข : 04 หน้า/จำนวนหน้า : 3/5

- มีประวัติการตายของทารกในครรภ์ (โดยไม่ทราบสาเหตุ)
- มีการติดเชื้อ / Colonized GBS
- จำนวนครั้งของการตั้งครรภ์ที่มาก
- ได้รับ pre-natal steroid / Tocolytic agent (Mg & Indomethacin)
- ครรภ์แฝด
- ประวัติการทำแท้ง (ในครรภ์นี้)
- Drug addict
- ประวัติการคลอดยาวนาน (prolonged labor) / ใช้หัตถการในการคลอด
- คลอด BBA
- unsterile delivery เช่น precipitate labor, contaminate feces ฯลฯ
- คู่แฝดเสียชีวิตในครรภ์ (dead fetus)
- มีประวัติการติดเชื้อด้วยโรคติดเชื้อ เช่น hepatitis, VDRL, HIV และ/หรือสัมผัสผู้ป่วยโรคติด

เชื้อ เช่น chicken pox, rubella เป็นต้น ขณะตั้งครรภ์หรือก่อนคลอด


## 1.2 ปัจจัยเสี่ยงด้านทารก

- Birth asphyxia : APGAR ที่ 5 นาที < 7
- มี Fetal distress ใน 2nd stage of labor
- Low birth weight
- GA < 37 wks. / prematurity
- Birth injury
- มี MAS / Thick meconium
- เพศชาย
- Congenital anomalies
- Congenital infection เช่น มีจุดเลือดออกตามตัว / ตับโต ฯลฯ

## 2. ให้การดูแลทารกที่มีอาการทางคลินิกของภาวะติดเชื้อ

### 2.1 ให้การช่วยเหลือ/ดูแลแก้ไขปัญหาเบื้องต้น

- ประเมินติดตามอาการของการติดเชื้ออย่างใกล้ชิด ได้แก่ Vital sign, SpO2 อาการทางคลินิกของภาวะติดเชื้อทุกระบบ เช่น มีไข้ sub temp. ซึมลง BP drop ผิวหนังมีอาการปวดบวมแดงร้อน ฯลฯ เป็นต้น ตามการประเมินอาการตามระบบดังกล่าวข้างต้น

 YAHA CROWN PRINCE HOSPITAL	ประเภท : SP หมายเลขเอกสาร : SP-YCPH-OBS-014
เรื่อง ทารกที่มีภาวะติดเชื้อ	วันที่ประกาศใช้เอกสาร : 1/7/2567
ฝ่าย/งาน/ทีม : ห้องคลอด	ครั้งที่แก้ไข : 04 หน้า/จำนวนหน้า : 4/5

- ช่วยเหลือตามอาการ
- ประเมินอาการหลังให้การช่วยเหลือ

## 2.2 เตรียมอุปกรณ์การตรวจวินิจฉัย

- ขวดเพาะเชื้อหรือขวดใส่ specimens เช่น H/C, Sputum C/S, Pus C/S, Stool C/S สารน้ำต่าง ๆ C/S ฯลฯ

- gram stain ต่าง ๆ เตรียม swab และ slide สำหรับป้ายสิ่งส่งตรวจ พร้อม cover slid และ/หรือภาชนะสำหรับใส่สิ่งส่งตรวจต่างๆ เช่น stool exam เป็นต้น

- U/A :- ถุงเก็บ U/A (urine corrector) และภาชนะสำหรับใส่สิ่งส่งตรวจ (U/A)

- U/C :- ถุงเก็บ U/C (sterile urine corrector) หรือ set urine cath. และภาชนะ

ปราศจากเชื้อสำหรับใส่สิ่งส่งตรวจ (U/C)

- tube CBC

- อุปกรณ์ในการเจาะ DTX

- เตรียมใบ request ส่ง chest – x ray

## 2.3 รายงานแพทย์และช่วยแพทย์ในการเก็บตัวอย่างเพื่อการวินิจฉัย

### 2.4 กรณีที่เ


พทย์มีแผนการรักษาให้ยาปฏิชีวนะ ให้เจาะเลือดส่งเพาะเชื้อเพื่อ sepsis work up ก่อนให้ยาปฏิชีวนะ

### 2.5 ติดตามผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการและรายงานแพทย์

บทบาทหน้าที่ของพยาบาลในการเฝ้าระวังเพื่อป้องกันความก้าวหน้าของภาวะติดเชื้อในผู้ป่วยเด็ก

1. การป้องกันการติดเชื้อ (infection prevention) เพื่อป้องกันการติดเชื้อ และการแพร่กระจายเชื้อ การปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลเพื่อควบคุมการติดเชื้อ ได้แก่ การล้างมือ การดูแลสายสวนหลอดเลือด การสวมเครื่องมือป้องกันร่างกาย การยกศีรษะผู้ป่วยให้สูงขึ้น การทำความสะอาดช่องปาก และการดูดเสมหะโดยยึดหลักปราศจากเชื้อ รวมถึงการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันการติดเชื้อ ได้แก่ การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการติดเชื้อ การเฝ้าระวังการติดเชื้อในโรงพยาบาล การป้องกันการติดเชื้อในทางเดินหายใจ การป้องกันการติดเชื้อที่ตำแหน่งสายสวนหลอดเลือด การป้องกันการติดเชื้อที่แผลผ่าตัด และการป้องกันการติดเชื้อในทางเดินปัสสาวะ เป็นต้น (Kleinpell et al., 2013)




2. การประเมินเพื่อค้นหาผู้ป่วยที่มีภาวะติดเชื้อ (initial nursing assessment) การรับรู้ถึงภาวะติดเชื้อตั้งแต่ ระยะเริ่มแรก (early recognition) จะช่วยให้ผู้ป่วยได้รับการรักษาอย่างรวดเร็ว ช่วยชะลอหรือยุติความก้าวหน้าของการติดเชื้อ และก่อให้เกิดผลลัพธ์ของการรักษาที่ดี การประเมินผู้ป่วยได้ตั้งแต่ระยะที่มีอาการ

 YAHA CROWN PRINCE HOSPITAL	ประเภท : SP หมายเลขเอกสาร : SP-YCPH-OBS-014
เรื่อง ทารกที่มีภาวะติดเชื้อ	วันที่ประกาศใช้เอกสาร : 1/7/2567
ฝ่าย/งาน/ทีม : ห้องคลอด	ครั้งที่แก้ไข : 04 หน้า/จำนวนหน้า : 5/5

หรืออาการแสดงของภาวะ SIRS โดยอาศัยข้อมูลจากการสังเกต การตรวจร่างกาย หรืออาจนำ early warning sign และ sepsis screening tool มาใช้เป็นเครื่องมือในการประเมิน หรือคัดกรองเพื่อค้นหาผู้ป่วยที่มีภาวะติดเชื้อในระยะ เริ่มแรก (early phase) รวมถึงต้องมีการบันทึกข้อมูลทางการพยาบาลที่ถูกต้องครบถ้วน ร่วมด้วย (Aitken et al., 2011)

3. การค้นหาตำแหน่งของการติดเชื้อ (identify the source of infection) การค้นหาตำแหน่งที่สงสัย หรือ พิสูจน์ได้ว่าการติดเชื้อ อาจทำได้โดยการซักประวัติ การตรวจร่างกายเพื่อค้นหาร่องรอยของการติดเชื้อ ภายนอก ร่างกาย เป็นต้น หรือตรวจเพิ่มเติมโดยการเจาะเลือดเพาะเชื้อ การตรวจเพาะเชื้อ หรือย้อมเชื้อจากสิ่ง คัดหลังในร่างกาย ภาพถ่ายรังสี หรือการตรวจทางห้องปฏิบัติการอื่น ๆ เพื่อวินิจฉัยการติดเชื้อ รวมถึงการควบคุม การติดเชื้อดังกล่าว โดยการให้ยาปฏิชีวนะแบบครอบคลุมเชื้ออย่างกว้างภายใน 1 ชั่วโมงหลังการวินิจฉัยภาวะติด เชื้อ การควบคุมหรือกำจัดแหล่งของการติดเชื้อโดยการผ่าตัดเนื้อตาย การระบายฝีหนอง การทำความสะอาดแผล ตามแผนการรักษา (Dellinger et al., 2013)

4. การประเมินเพื่อค้นหาผู้ป่วยที่มีภาวะติดเชื้อชนิดรุนแรง (severe sepsis screening) หากผลการ ประเมินในเบื้องต้นพบว่าผู้ป่วยมีภาวะ SIRS และมีการติดเชื้อในร่างกายเกิดขึ้น รายงานแพทย์เพื่อให้การรักษา อย่างถูกต้องและรวดเร็ว รวมถึงต้องมีการประเมินและเฝ้าระวังภาวะติดเชื้ออย่างรุนแรงโดยการสังเกตอาการ ผิดปกติของอวัยวะทั้ง 5 ระบบ เช่น หายใจลำบาก หายใจหอบ กระสับกระส่าย ร้องกวนผิดปกติ รับประทานอาหารได้ลดลง มีจุดเลือดออกตามร่างกาย ปัสสาวะออกน้อย ปลายมือปลายเท้าเย็น ระดับความรู้สึกตัวลดลง หรือไม่รู้สึกรู้ตัว เป็นต้น

ผู้จัดทำเอกสาร	ผู้รับรอง	ผู้อนุมัติใช้
 (นางสาวอัญชณา โชติช่วง) พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ	 (นางสาวมินตรา ทองธรรมชาติ) พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ	 (นายทินกร บินหะยี่อารัง) ผอ.ก.รพร.ยะหา

เอกสารนี้เป็นสมบัติของโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชยะหา ห้ามนำออกไปใช้ภายนอกหรือทำซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต